

Barbara Czwartos

"Tłumaczenie poświadczone. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego", Artur Dariusz Kubacki, Warszawa 2012 : [recenzja]

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 7, 217-220

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Forschungsvorhaben) weiter geführt, vertieft und analysiert werden und ihre Erkenntnisse auch für die Praxis des (mehrsprachigen) Fremdsprachenunterrichts entsprechend adaptiert werden, was die so oft bestehende Kluft zwischen Wissenschaft und Praxis überbrücken würde.

Das Buch ist jedem zu empfehlen, der an der Didaktik des Schreibens interessiert ist: der Theoretiker wird hier sicherlich interessante Anregungen für seine eigene Forschungen finden, der Praktiker zahlreiche wertvolle Hinweise und wichtige Postulate, deren Berücksichtigung im (mehrsprachigen) Fremdsprachenunterricht zum didaktischen Erfolg beitragen könnte.

Aleksandra ŁYP-BIELECKA
Uniwersytet Śląski

Artur Dariusz KUBACKI: Tłumaczenie poświadczone. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego. Wolters Kluwer Polska – LEX, Warszawa, 2012, 368 str.

Nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer pojawiła się na rynku niezwykle cenna publikacja z dziedziny tłumaczeń. Jej teoretyczno-praktyczny charakter sprawia, że może ona być bardzo wartościową pomocą zarówno dla tłumaczy czynnych zawodowo, jak i dla studentów oraz słuchaczy, którzy podejmują studia w celu wykształcenia i rozwinięcia umiejętności tłumaczenia. Ponadto stanowi ona nieocenioną pomoc w przygotowaniu się do egzaminu państwowego na tłumacza przysięgłego, co jest o tyle istotne, iż przygotowanie kandydatów do tego egzaminu często okazuje się niewystarczające, o czym świadczą dane statystyczne zamieszczone w recenzowanej publikacji (s. 191–196).

Publikacja składa się z sześciu rozdziałów teoretyczno-praktycznych. W pierwszym z nich Autor szczegółowo opisuje historyczny rozwój zawodu tłumacza, uwzględniając przy tym okres międzywojenny i obowiązujące wtedy uregulowania prawne. W drugim analizuje status prawny tłumacza w krajach europejskich, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. W tym kontekście Autor przedstawia również zasady przeprowadzania egzaminu państwowego na tłumacza. Wspomniany egzamin składa się z części pisemnej i ustnej. Pierwsza z nich obejmuje tłumaczenie dwóch tekstów z języka polskiego na obcy oraz dwóch tekstów z języka obcego na język ojczysty. „Natomiast część druga – ustna – obejmuje tłumaczenie konsekwentnie odczytywanych przez egzaminatora dwóch tekstów z języka polskiego na język obcy” (s. 101). Ponadto kandydat dokonuje tłumacze-

nia *a vista* dwóch tekstów na język polski. Po zdanym egzaminie kandydat staje się tłumaczem przysięgłym, którego obowiązki definiuje art. 13 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego. Tłumacz przysięgły powinien starannie i bezstronnie wykonywać powierzone mu zadania, przestrzegać tajemnicy zawodowej oraz stale doskonalić swoje umiejętności. W dalszej części rozdziału A.D. Kubacki wymienia obowiązki wynikające z wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego.

Kolejny rozdział został poświęcony niezwykle ważnemu rozróżnieniu terminologicznemu pomiędzy tłumaczeniem poświadczonym a tłumaczeniem przysięgłym. To ważny rozdział z poznawczego punktu widzenia, gdyż porządkuje stan badań. Niezwykle cenne jest, iż Autor omawianej publikacji w podrozdziale 3.2. przedstawia formalne i merytoryczne zasady redagowania tłumaczeń poświadczonych, aczkolwiek konkluduje przy tym, iż „nie istnieje żaden oficjalny wzór sporządzenia tłumaczeń poświadczonych” (s. 125). Dla tłumacza przysięgłego zasady te mogą być jednak bardzo pomocne. Nie bez znaczenia jest fakt, iż Autor przytacza w tym miejscu obowiązujące przepisy prawne. Świadczy to o tym, iż A.D. Kubacki jest nie tylko teoretykiem, lecz przede wszystkim praktykiem. Podobnym rozważaniom poddane są tłumaczenia ustne. Z publikacji dowiadujemy się, między innymi, na czym polega ich specyfika oraz jak dokonać poprawnego tłumaczenia konsekwentnego. Istotne jest przy tym, iż Autor szczegółowo omawia zagadnienie ekwiwalencji. Wiedza ta z pewnością będzie istotna z punktu widzenia studenta studiów translatorskich oraz słuchacza tłumaczeniowych studiów podyplomowych. Natomiast dla tłumaczy czynnych zawodowo cenna jest przytoczona w recenzowanej publikacji zasada A.F. Tylera (1813) według której tłumaczenie tekstu powinno mieć jakość oryginału, aby czytelnik nie zauważył, że ma do czynienia z przekładem.

Kolejnym niezwykle ważnym fragmentem recenzowanej publikacji jest podrozdział 4.3. pt. „Analiza błędów popełnianych podczas egzaminu państwowego”. Autor dokonuje tutaj klasyfikacji błędów popełnianych przez kandydatów na tłumaczy. Składają się na nie błędy terminologiczne, językowe, rzeczowe, stylistyczne i formalne. Cenny jest fakt, iż Autor publikacji podejmuje próbę analizy źródeł niewłaściwych sformułowań oraz podaje poprawną formę tłumaczenia. Świadczy to o jego profesjonalizmie w podejściu do omawianych zagadnień. Jednakże, zdaniem recenzenta niniejszej publikacji, rozdział ten powinno się połączyć z informacjami o ekwiwalencji oraz poszerzyć o informacje o potencjalnych błędach. Należałoby się przy tym skoncentrować na ekwiwalencji 1:0, która stanowi wyzwanie dla każdego tłumacza.

Następny rozdział traktuje o kształceniu tłumaczy i kwalifikacjach tłumacza przysięgłego. Autor omawia profile kształcenia proponowane przez wybitnych specjalistów z tej dziedziny. Postulowane w kształceniu tłumaczy przysięgłych różnorodne kompetencje Autor konfrontuje z oczekiwaniami pracodawców,

biur tłumaczeniowych itp. W tym kontekście, co jest niezwykle cenną propozycją, Autor sporządza curriculum kształcenia tłumaczy przysięgłych (s. 284). Zauważmy przy tym, iż oprócz przedmiotów kierunkowych (teoretycznych i praktycznych) Autor proponuje blok przedmiotów podstawowych, który obejmuje m.in. praktyczną znajomość języka. Proponowany wymiar to 120 godzin. Cel tego bloku sformułowany jest w sposób następujący:

W ramach bloku praktycznej nauki języka obcego powinny być powtarzane i utrwalane wybrane zagadnienia z gramatyki, języka pisanego, rozumienia tekstu pisanego i mówionego oraz fonetyki, a także prowadzone konwersacje na tematy ogólne (s. 285).

Pewne niejasności budzi użyte tutaj pojęcie „tekst mówiony”. Wydaje się, biorąc pod uwagę metodykę nauczania języków obcych, iż Autor miał na myśli rozumienie tekstu słuchanego. Ponadto należy zastanowić się nad proponowanym wymiarem godzin, bowiem A.D. Kubacki proponuje, aby kandydat na tłumacza osiągnął poziom C1 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (s. 283). Uwzględniając jednak poziom językowy kandydatów na studia, należałoby się zastanowić, czy proponowana liczba godzin będzie wystarczająca. Abstrahując od powyższych uwag, trzeba jednoznacznie podkreślić, że propozycja curriculum kształcenia zasługuje na szczególną uwagę, gdyż opiera się ona na rozważaniach teoretycznych dotyczących kompetencji i umiejętności tłumaczy przysięgłych oraz na doświadczeniach praktycznych Autora jako konsultanta Państwowej Komisji Egzaminacyjnej na tłumacza przysięgłego i wykładowcy na kierunku tłumaczeniowym.

W recenzowanej publikacji czynny zawodowo tłumacz znajdzie również informacje dotyczące możliwości doksztalcenia, poszerzania wiedzy i umiejętności. Propozycje te obejmują zarówno szczególnie cenne pozycje wydawnicze, jak i konferencje, szkolenia itp.

Ostatni rozdział poświęcony jest odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego. Autor omawia tutaj zasady etyki zawodowej obowiązującej tłumaczy przysięgłych. Dodatkowo wymienia rodzaje uchybień formalnych, które skutkują pociągnięciem tłumacza do odpowiedzialności.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż publikacja A.D. Kubackiego stanowi ważny wkład w dyskusję dotyczącą tłumaczeń poświadczonych. Jej teoretyczno-praktyczny wymiar powoduje, że powinna ona stać się lekturą obowiązkową zarówno dla tłumaczy czynnych zawodowo, jak i kandydatów na tłumaczy, studentów studiów translatorycznych i tłumaczeniowych studiów podyplomowych. O jej walorach świadczy również fakt, że jest napisana przystępnym, zrozumiałym i poprawnym językiem.

BIBLIOGRAFIA

TYTLER, A.F. (1813), *Lord Woodhouselee. Essay on the Principles of Translation*. London.

Barbara CZWARTOS